

10 năm đồng hành phát triển văn hóa trong đồng bào dân tộc Khmer

Theo thống kê của Ban Dân tộc TP Cần Thơ, trên địa bàn thành phố, sau dân tộc Kinh, đồng bào dân tộc Khmer có dân số đông thứ hai, phân bố đồng đều ở cả hai khu vực nông thôn và thành thị, tập trung đông nhất ở các quận huyện Ô Môn, Cờ Đỏ, Thới Lai. 10 năm qua, đồng hành cùng xây dựng và phát triển TP Cần Thơ trực thuộc Trung ương, đời sống văn hóa trong đồng bào dân tộc Khmer cũng được quan tâm đầu tư và phát triển, góp phần tạo nên diện mạo văn hóa đa dạng và đậm đà bản sắc dân tộc của đô thị trung tâm vùng ĐBSCL.

Giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc

"Thành phố đã có nhiều chương trình, hành động thiết thực đầu tư phát triển văn hóa trong đồng bào dân tộc, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa truyền thống của người Khmer. Nhờ vậy, những loại hình nghệ thuật truyền thống, các lễ hội, sách báo bằng chữ Khmer... được gìn giữ, phát huy", Thượng tọa Lý Hùng, Ủy viên Hội đồng trị sự trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Phó Chủ tịch Hội Đoàn kết sư sãi TP Cần Thơ, nhận định. Ban Dân tộc TP Cần Thơ cũng khẳng định: Trong 10 năm qua, thành phố đã đầu tư hàng tỉ đồng để gìn giữ và phát huy văn hóa truyền thống, tạo sự chuyển biến sâu sắc trong đời sống văn hóa tinh thần của đồng bào dân tộc Khmer.

Trình diễn nhạc ngũ âm truyền thống dân tộc Khmer ở chùa Pôthi Sômron (quận Ô Môn) do Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch TP Cần Thơ trao tặng. Ảnh: DUY KHÔI

Có thể thấy sự phong phú trong đời sống văn hóa tinh thần của đồng bào dân tộc Khmer ở TP Cần Thơ thể hiện rõ trong sinh hoạt cộng đồng ở các chùa Khmer, các điểm sinh hoạt công cộng như nhà văn hóa, nhà thông tin. Các thôn xóm có đông đồng bào dân tộc Khmer rộn ràng tiếng nhạc Ngũ âm, múa A day, hát Dù kê - những loại hình văn nghệ dân gian từng đứng trước nguy cơ thất truyền - do chính bà con dân tộc Khmer trình diễn.

Đó là kết quả từ các lớp dạy nhạc ngũ âm, hát múa âm nhạc truyền thống trong cộng đồng dân tộc Khmer. Đơn cử như lớp dạy nhạc ngũ âm được mở mỗi năm từ 1-2 lớp vào dịp hè, mỗi lớp thường quy tụ khoảng 20 thanh thiếu niên dân tộc Khmer có năng khiếu âm nhạc được tuyển

chọn từ các ấp, khu vực. Các lớp học được tổ chức tại một diêm chùa Khmer lớn trong thành phố, hay Trung tâm Văn hóa quận, huyện. Giảng dạy là nhạc sĩ - giáo viên chuyên về nhạc ngũ âm được mời từ Sóc Trăng, Trà Vinh. Hoàn thành lớp học kéo dài khoảng 10 tuần, các học viên đã rành nhạc lý cơ bản, biết đánh nhuần nhuyễn các bản nhạc cung đình, dân ca và một số bài bản ca ngợi quê hương đất nước... Không chỉ mở lớp dạy nhạc, TP Cần Thơ còn trao tặng 7 dàn nhạc ngũ âm cho các chùa Khmer trong toàn thành phố, mỗi dàn nhạc có giá trị từ 60 đến 70 triệu đồng. Nhờ vậy, sau khi hoàn thành chương trình, học viên vẫn có điều kiện tập luyện, biểu diễn thường xuyên trong những dịp lễ hội văn hóa truyền thống tại địa phương. Cũng với cách thức này, TP Cần Thơ đã bảo tồn thành công múa A day, hát Dù kê..., khơi dậy sức sống mạnh mẽ của văn hóa truyền thống Khmer trong cộng đồng.

Đến Cần Thơ, có thể thấy bản sắc văn hóa Khmer lưu dấu ấn đậm nét. Thượng tọa Lý Hùng nhớ lại: "Từ hơn 10 năm nay, Bảo tàng Cần Thơ phối hợp cùng các chùa Khmer, các bậc cao niên có uy tín trong cộng đồng sưu tầm, trưng bày hiện vật, cổ vật, hình ảnh liên quan đến văn hóa, đời sống đồng bào dân tộc Khmer". Đến Bảo tàng Cần Thơ, không khó để nhận ra nét đặc trưng của văn hóa Khmer thông qua 309 hiện vật, hơn 200 hình ảnh đời sống sinh hoạt của đồng bào dân tộc Khmer được trưng bày theo từng chủ đề, như sinh hoạt văn hóa tinh thần tâm linh, lễ hội, trang phục, trang sức truyền thống, công cụ lao động... được bố trí hòa quyện cùng hiện vật, hình ảnh của các dân tộc Kinh, Hoa... sinh sống tại Cần Thơ. Bảo tàng Cần Thơ còn lưu giữ phim, hình ảnh và công trình nghiên cứu, dự án bảo tồn, phát huy di sản văn hóa dân tộc Khmer như: "Cờ óc", "Lớp học trong nhà chùa Khmer", "Lễ làm phước của nhà sư Khmer", "Nghệ thức làm phước trong lễ Dâng y"... Các công trình này mang đậm nét đặc trưng văn hóa, phong tục, tập quán, tín ngưỡng truyền thống và sinh hoạt tinh thần của đồng bào dân tộc Khmer, là kho tư liệu vô giá để giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống trong đời sống hiện đại.

Nhờ các hoạt động bảo tồn văn hóa truyền thống, TP Cần Thơ đã đăng cai tổ chức thành công nhiều lễ hội văn hóa đậm dấu ấn đồng bào dân tộc Khmer như "Ngày hội Văn hóa, Thể thao, Du lịch vùng đồng bào dân tộc Khmer Nam bộ lần thứ IV năm 2008", "Liên hoan văn hóa các dân tộc ĐBSCL năm 2007", tham dự thành công các "Ngày hội Văn hóa - Thể thao - Du lịch vùng đồng bào dân tộc Khmer Nam bộ" do các tỉnh ĐBSCL đăng cai tổ chức. Ngay tại TP Cần Thơ, những dịp lễ hội hằng năm của đồng bào dân tộc Khmer như Chôl-chnăm-thmây, Sene Đôn-ta, Ok-om-bok... đều được chính quyền các cấp, nhất là ở các quận huyện như Ô Môn, Cờ Đỏ, Thới Lai tổ chức thành những ngày hội văn hóa thể thao tại địa phương với các buổi diễn văn nghệ, các trò chơi dân gian như đẩy gậy, cờ óc, đua thuyền... Từ các lễ hội này, phong trào đua ghe ngo ở TP Cần Thơ hồi sinh, với 2 chiếc ghe ngo được đóng dành tặng các chùa Khmer để thanh niên tập luyện thường xuyên và thi đấu với các tỉnh bạn trong khu vực ĐBSCL.

Phát triển toàn diện

Đời sống tinh thần của đồng bào dân tộc Khmer TP Cần Thơ được đặc biệt quan tâm với hệ thống tủ sách trang bị ở hầu hết các chùa Khmer trong thành phố. Mỗi tủ sách có tối thiểu 118 đầu sách song ngữ Khmer - Việt theo các chủ đề thường thức khoa học, sức khỏe, kinh tế, kỹ thuật chăn nuôi, trồng trọt và văn hóa dân gian. Bên cạnh đó, theo Ban Dân tộc TP Cần Thơ, toàn thành phố có 392 đơn vị được thụ hưởng Quyết định 957/QĐ-TTg ngày 20-7-2006 của Thủ tướng Chính phủ về việc "Cấp một số loại sách báo cho vùng dân tộc thiểu số và miền núi, vùng đặc biệt khó khăn". Theo đó, hàng ngàn lượt sách, báo, tạp chí đã được cấp về các chùa Khmer, Trường phổ thông Dân tộc nội trú, các ấp, khu vực, xã phường. Đời sống tinh thần ngày càng đi lên, nhu cầu thông tin trong đồng bào dân tộc Khmer TP Cần Thơ ngày càng cao. Hàng ngàn radio được tặng cho các hộ dân, các chùa được tặng tivi... Đến nay, 95% hộ đồng bào dân tộc

Khmer có tivi, 95% hộ có radio. Song song đó là phát hành tài liệu hỏi - đáp song ngữ Việt - Khmer nhiều văn bản quy phạm pháp luật về bảo vệ người tiêu dùng, phát động phong trào toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc trong đồng bào dân tộc...

Các chỉ tiêu về xây dựng văn hóa trong đồng bào dân tộc Khmer được kiện toàn khi thành phố tập trung xây dựng các mô hình văn hóa cơ sở trong vùng đồng bào dân tộc. Theo đó, các ấp - khu vực, xã - phường có đồng bào dân tộc sinh sống đều được tập trung xây dựng các thiết chế như: Nhà thông tin, Nhà văn hóa, sân bãi thể thao, tạo điều kiện phát triển kinh tế, dân trí, dân sinh... Nhờ vậy, ở quận Ô Môn, 100% khu vực có đồng bào dân tộc Khmer sinh sống được công nhận là khu vực văn hóa. Ở các huyện Cờ Đỏ, Thới Lai, ngày càng có nhiều hộ đồng bào dân tộc Khmer dần thoát khỏi cuộc sống nghèo khó, vươn lên xây dựng gia đình ấm no bình đẳng tiến bộ hạnh phúc và được công nhận đạt danh hiệu Gia đình văn hóa... Một minh chứng cụ thể khác cho sự phát triển toàn diện về con người trong vùng đồng bào dân tộc Khmer là số học sinh đồng bào dân tộc đến trường ngày càng tăng. Hiện nay, gần 32% trẻ đồng bào dân tộc Khmer độ tuổi mầm non đến trường, tiểu học đạt gần 97%, phổ thông cơ sở có gần 96% và phổ thông trung học gần 23%. Ngoài ra, hằng năm còn có hàng chục con em dân tộc thiểu số được xét cử tuyển vào các trường đại học, cao đẳng. Trong 10 năm qua, hàng ngàn lượt học sinh - sinh viên đồng bào dân tộc vượt khó học giỏi được trợ cấp hàng tỉ đồng.

Nhìn lại 10 năm xây dựng TP Cần Thơ trực thuộc Trung ương, nhiệm vụ chăm lo đời sống tinh thần của đồng bào dân tộc Khmer luôn được các cấp ủy Đảng, chính quyền và đoàn thể quan tâm sâu sát. Ông Lương Văn Trừ, Trưởng Ban Dân tộc TP Cần Thơ, cho biết: Công tác này sẽ tiếp tục theo hướng hỗ trợ khôi phục và phát triển các loại hình văn hóa truyền thống của người Khmer, tổ chức tốt các lễ hội cổ truyền trên tinh thần "đoàn kết, vui tươi, phấn khởi, an toàn và tiết kiệm", xây dựng con người toàn diện hòa quyện giữa bản sắc văn hóa tốt đẹp của đồng bào dân tộc Khmer và tri thức, bản lĩnh để đáp ứng yêu cầu xây dựng thành phố Cần Thơ xứng với vị thế trung tâm ĐBSCL.

XUÂN VIÊN